

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ ПСИХОДИДАКТИКИ
ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА (БІЛОРУСЬ)
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО У М. ЛЕШНО (ПОЛЬЩА)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА ІМЕНІ ПРОФЕСОРА СТАНІСЛАВА ТАРНОВСЬКОГО
У М. ТАРНОБЖЕГ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. АБАЯ (КАЗАХСТАН)
ПУБЛІЧНИЙ ІНСТИТУТ «ТРАКАЙСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОСВІТИ» (ЛИТВА)
ТРАКАЙСЬКИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ ДОРΟΣЛИХ (ЛИТВА)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)

***ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ДИДАКТИКИ
ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО***

Випуск 2 (21)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ
ПСИХОДИДАКТИКИ: ФІЛОСОФСЬКІ,
ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ**

Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Умань, 21–22 травня 2020 року)

Умань
2020

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко Інна, д-р. пед. наук., професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина, д-р. пед. наук, проф., зав. відділом дидактики Інституту педагогіки НАПН України;

Велскоп Войцех, д-р. соціолог. наук, проректор з організації навчання та якості освіти Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі;

Демченко Ірина, д-р. пед. наук, проф., декан факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Івлєва Надія, канд. пед. наук, доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая;

Коберник Олександр, д-р. пед. наук, проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Кочетова Наталія, канд. фіз.-мат. наук, декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету;

Кравченко Оксана, д-р. пед. наук, проф., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лякішева Анна, д-р. пед. наук, проф. Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Максимук Лариса, канд. пед. наук, доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна;

Сергейко Світлана, канд. пед. наук, доц., ректор ДЗ «Гродненський обласний інститут розвитку освіти»;

Тарантей Віктор, д-р. пед. наук, проф., зав. каф. педагогіки та соціальної роботи ДЗ «Гродненський державний університет імені Янки Купали»;

Тарантей Лариса, канд. пед. наук, доц., декан ДЗ «Гродненський обласний інститут розвитку освіти».

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила, д-р. пед. наук, проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди;

Данилюк Оксана – канд. філол. наук, доц., зав. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

ТЕХНІЧНИЙ РЕДАКТОР:

Будегай Вікторія – лаборант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 13 від 18.05.2020 р.).*

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ №19704 – 9504Р від 21.12.2012 р.

Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. В53 Вип. 2(21): Актуальні проблеми сучасної психодидактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти: матеріали 4 Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 21–22 трав. 2020 р.) / МОН України, НАПН України, Ін-т педагогіки [та ін.]; [редкол.: Осадченко І. (голов. ред. та відп. за вип.), Васьківська Г., Велскоп В. [та ін.]. – Умань : Візаві, 2020. – 154 с.

До збірника увійшли матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної психодидактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямкам роботи конференції: психодидактика та психопедагогіка: від історії та теорії – до практики (філософські, педагогічні, психологічні та соціальні аспекти); сучасні особливості навчання та виховання у закладах дошкільної, загальної середньої, вищої та післядипломної освіти на засадах традиційного, інклюзивного та інтегрованого підходів; порівняльний аналіз та ретроспектива психодидактичних (психопедагогічних) ідей; лінгводидактика та лінгвопсихологія: історичні та сучасні аспекти.

УДК 37.0(477:438)(06)

ЗМІСТ

<i>Авраменко Оксана.</i> Особливості адаптації дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти.....	7
<i>Андросова Анна.</i> Суть прокрастинації та способи протидії.....	11
<i>Бойченко Валентина.</i> Особливості формування готовності майбутніх учителів до полікультурного виховання (в контексті розвитку педагогічного мислення).....	12
<i>Будегай Вікторія.</i> Педагогічні ідеї Я. А. Коменського щодо особистості учителя у порівнянні з ідеями сучасних науковців (на прикладі праці Р. Бойца «Поради викладачам-початківцям»).....	15
<i>Васьківська Галина.</i> Психодидактичні особливості дистанційного навчання у сучасних кризових умовах.....	18
<i>Габінська Алла (Габинская Алла).</i> Гуманізація як стратегія и тактика отечественного образования.....	20
<i>Голуб Ніна.</i> Асоціативні методи в теорії й практиці навчання української мови в закладах загальної середньої освіти.....	24
<i>Гупан Нестор.</i> Потенціал шкільної історії у розвитку критичного мислення учнів.....	27
<i>Дука Тетяна.</i> Дошкільна лінгводидактика: від минулого до сьогодення.....	30
<i>Дячук Павло; Перфільєва Людмила.</i> Теорії зарубіжних та українських учених про походження життя на землі, що вивчаються в курсі «Природознавство».....	35
<i>Жумаділаєва Айгерим (Жумадиллаєва Айгерим).</i> Проблемы и перспективы преподавания географии в школе на английском языке.....	39
<i>Журавко Тетяна.</i> Використання нетрадиційних технік та матеріалів для розвитку креативності учнів на заняттях гурткової роботи.....	41
<i>Івлєва Надія; Жеттісбаєв Жулдиз (Ивлева Надежда. Жеттисбаева Жулдыз).</i> Потенціал курса географии в выборе будущей профессии школьников.....	44
<i>Іщенко Людмила.</i> Творча індивідуальність як педагогічна категорія.....	47
<i>Карнаух Леся.</i> Особливості впливу батьків на процес формування почуття захищеності дошкільника у сучасній сім'ї.....	51
<i>Коберник Олександр.</i> Педагогічні та психологічні основи	

категорії «виховання».....	52
<i>Кожем'якіна Ірина.</i> Сучасний формат післядипломної освіти вчителя початкових класів.....	56
<i>Кононець Наталія.</i> Дидактичний потенціал хмарної платформи Zoom cloud meetings для проведення вебінарів та відеолекцій.....	60
<i>Косянчук Сергій.</i> Соціально спрямовані освітні ситуації як визначник у проєктуванні життєвих стратегій здобувачів профільної освіти.....	63
<i>Котлова Людмила; Котловий Сергій.</i> Чесність особистості в історичній педагогічній парадигмі.....	68
<i>Кравчук Інна.</i> Підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до використання інтерактивних технологій у професійній діяльності...	73
<i>Кравчук Неля.</i> Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості як чинника професійної стійкості майбутнього психолога: стресостійкість та тайм-менеджмент.....	76
<i>Кришмарел Вікторія.</i> Основні підходи до роботи з візуальними джерелами через запитання.....	80
<i>Малієнко Юлія.</i> Теоретичні аспекти інтегрованого підходу до реалізації компетентнісно орієнтованого навчання історії.....	87
<i>Мельникова Ольга.</i> Психолого-педагогічні чинники формування моральних установок сучасних дошкільників.....	90
<i>Мороз Ірина.</i> Формування медіаграмотності страшокласників засобами практикуму «Історія України в джерелах»	93
<i>Мороз Петро.</i> Особливості інтегрування медіаосвіти в практикум «Історія України в джерелах».....	95
<i>Осадченко Інна.</i> Загальні аспекти сутності поняття «академічна доброчесність»	98
<i>Підлипняк Ірина.</i> Підготовка педагогів дошкільної освіти крізь призму сьогодення.....	99
<i>Пометун Олена.</i> Розвиток критичного мислення і медіаграмотності учнів: потенціал і проблеми.....	105
<i>Ремех Тетяна.</i> Учнівські дебати за кордоном та в Україні: порівняльний аналіз.....	109
<i>Рябошанка Ольга.</i> Психолого-педагогічні особливості підготовки вчителів до гуманізації освітнього процесу.....	114
<i>Сергійчук Олена; Багно Юлія; Хмельницька Олена; Ткаченко Лариса.</i> Самостійна робота студентів як важлива складова освітнього процесу в умовах дистанційного навчання.....	117

<i>Соколова Світлана (Соколова Светлана).</i> Естетика народної тряпичної кукли в розвитку художественно-творчих способностей у учасних начальних класов.....	122
<i>Стеценко Надія.</i> Особливості формування організаційної культури керівника освітнього закладу... ..	131
<i>Тодоровська Олена.</i> Життєвий успіх, як критерій стресостійкості особистості психолога в сучасному суспільстві....	136
<i>Трофайла Наталія.</i> Сучасні дослідження в галузі лінгводидактики.....	139
<i>Чутора Єлизавета (Чутора Єлизавета).</i> Формирование національного самосознання у учасних учреждений общего среднего образования.....	143
<i>Шелестова Людмила.</i> Зміст навчання як чинник розвитку творчих здібностей учнів старшої школи.....	148

Журавко Тетяна,
*викладач-стажист кафедри психології та педагогіки розвитку
дитини Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК ТА МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ГУРТКОВОЇ РОБОТИ

Творчість, звичайно, зумовлює всі дії дитини, оригінальної у спілкуванні, іграх, малюнках, розповідях. На жаль, розвиток творчих здібностей у дітей часто стає випадковим і здебільшого залишається на низькому рівні. Проте не треба забувати, що всі діти наділені здібностями, а тому потрібно їх виявляти і максимально розвивати. І це можна робити в позаурочний час на гурткових заняттях. Тобто, гурткову роботу учнів можна назвати чинником всебічного розвитку особистості школяра.

Особливо велика цінність позакласної роботи у вихованні моральних якостей дитини: волі, наполегливості в подоланні труднощів, доведенні до кінця розпочатої роботи, критичного ставлення до себе. Участь у позакласній роботі дає можливість оцінити красу думки чи способу розв'язку, а отже розвиває естетичні почуття.

Домогтися розквіту талантів і здібностей, які має в собі кожна людина, – ось що водночас відповідає й фундаментально гуманістичній місії освіти, і вимогам справедливості, якими повинна керуватися будь-яка освітня політика, а також правдивими потребами ендogenous розвитку.

Різні дослідження та тестування підводять до висновку, що психологічну основу креативної здатності становить творча фантазія, що розуміється як синтез уяви та емпатії (перевтілення). Потреба у творчості як найважливіша риса творчої особистості є не що інше, як постійна і сильна потреба у творчій фантазії. К. Паустовський писав: «... будьте ласкаві до уяви. Не уникайте його. Чи не женіться, не обсмикує і, перш за все не соромтеся його, як бідного родича. Це той жебрак, що ховає незліченні скарби

Голконди».

Процес творчого фантазування зводиться до відходу від реальної дійсності до свого уявного «Я» і таким же умов (різниця ж між творчою фантазією творчої особистості і творчою фантазією нетворчої особистості, полягає в тому, що у першій йде непереборне прагнення до реалізації в реальності своїх вигадок, а у другій навпаки, можливо навіть вона боїться проявити серед інших особистостей свої вигадки [2].

Застосування нетрадиційних технік допоможе:

- налагодити ефективну комунікативну взаємодію під час спільної художньо-творчої діяльності;
- більш глибоко пізнати внутрішній світ кожної дитини, відчуття її неповторність, особливу своєрідність, визначити інтереси і потреби;
- сприяти успішній соціалізації особистості.

Нетрадиційна образотворча діяльність відіграє важливу роль у загальному психічному розвитку дитини. Адже найкоштовнішим є не кінцевий продукт – малюнок, а розвиток особистості в собі, у своїх здатностях, самоідентифікації у творчій роботі, цілеспрямованість діяльності.

Для найбільшої результативності розвитку художньо-творчих здібностей необхідно застосовувати цікаві заняття. Мета цікавих занять – створювати стійку мотивацію, прагнення висловити своє ставлення, настрій в образі. Таким чином, заняття цікавого характеру, особливо з використанням нетрадиційних технік та матеріалів є вирішальним чинником художнього розвитку дітей.

Таким чином, нетрадиційні види аплікації в гуртковій роботі – один з найбільш рідко практикуються видів образотворчої діяльності. Разом з тим в нетрадиційних техніках аплікації закладені колосальні виховні резерви і великі педагогічні можливості, які впливають на художньо-естетичне та образно-просторове сприйняття навколишнього світу, на розвиток творчості та креативності дітей.

Нетрадиційні техніки є свідченням спроби вчителя вийти за межі шаблону в побудові методичної структури заняття. Використання, а тим більше створення нетрадиційних технік вчителем є виявом учительської творчості.

Нетрадиційні техніки дозволяють урізноманітнювати форми й методи, створюють умови для виховання творчих здібностей та креативності школяра.

Використання нетрадиційних технік, особливо аплікація робить процес навчання цікавим, захоплюючим. Такі уроки, позакласні заняття сприяють розвитку творчості, креативності, формуванню власних поглядів на проблеми, які слід вирішити.

Список використаних джерел

1. Лебедева Л. Д. Арт-терапия детской агрессивности. *Начальная школа*. 2001 № 2. С. 22.
2. Тушева В. Формування творчої особистості дитини. *Декоративно-прикладне мистецтво*. 2003. № 5. С. 27–35.

Ивлева Надежда,

доцент, к. пед. наук Казахского национального педагогического университета имени Абая, г. Алматы, Казахстан

Жетписбаева Жулдыз,

магистрант 2 курса Казахского национального педагогического университета имени Абая, г. Алматы, Казахстан

ПОТЕНЦИАЛ КУРСА ГЕОГРАФИИ В ВЫБОРЕ БУДУЩЕЙ ПРОФЕССИИ ШКОЛЬНИКОВ

Проблема профессионального самоопределения молодежи в последние десятилетия активно разрабатывается учеными разных областей знаний: психологами, педагогами, социологами, методистами.

Значительный вклад в изучение профориентационных возможностей географии внес в середине XX в. А. В. Даринский – известный ученый-географ РПГУ им. А. И. Герцена [1]. В своих работах он отмечал особую роль курса социально-экономической географии нашей страны в реализации задач политехнического обучения. Ученый отмечал межпредметный интегрированный характер профориентационной информации. Он подчеркивал значение связи социально-экономической географии с другими областями, что дает и комплексный характер получаемых географических знаний, и